

VAN TRADITIONELE MUZIEK
TOT MODERNE HIPHOP

Opera

Hiphop

Tumba

Musica
JAZZ
VINYL & CIGARS

Muzik di Zumbi

Pop

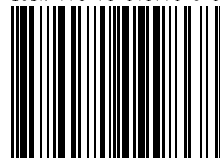
Tambú

Zang

Jazz

Salsa

ISBN 978-90-810998-6-8

9 789081 099868 >

Músika Curaçao

SINAYA WOLFERT

Músika Curaçao

SINAYA WOLFERT
JEANNETTE VAN DITZHUIJZEN

Músika Curaçao

VAN TRADITIONELE MUZIEK TOT MODERNE HIPHOP

SINAYA WOLFERT

JEANNETTE VAN DITZHUIJZEN

Russel Soleana (1951) - Isoco

De muzik di zumbigroep Isoco is het gevolg van een ontmoeting in 1982. Russel Soleana trad samen met Richard “Yerba Secu” Hooi op en bespeelde de bamboefluit. Elis Juliana was een van de luisteraars en hij vroeg naar dit instrument dat hem deed denken aan de muzik di zumbi. ‘Dus gaf ik hem een demonstratie op de fluit. Op mijn beurt had ik belangstelling voor de benta, een typisch muzik di zumbi-instrument, dat wel wat weg heeft van een mondharp. Dus vroeg ik aan Juliana of hij mij de benta wilde leren spelen.’

Veel lessen had Soleana niet nodig. Hij begon meteen te improviseren en stelde aan collega-muzikant Javier “Juchi” Cordoba voor om muzik di zumbi te gaan spelen, samen met Russel Isidora. ‘Sindsdien is Isoco als groep actief.’

Oorspronkelijk stond de naam *Isoco voor Inspiration of Soleana & Company*. Maar Soleana realiseerde zich dat de eerste twee letters van hun drie achternamen ook het woord Issoco opleverde, maar dan met dubbele s (Isidora, Soleana en Cordoba). Daarom heette de groep een tijd lang Issoco, tot de groep een andere samenstelling kreeg, en de naam Isoco weer van stal werd gehaald.

Isoco speelt Afro-Curaçaose muziek, waarin de Afrikaanse ritmes en klanken zeer goed herkenbaar zijn. Soleana componeert de muziek en schrijft de teksten. Alles in het Papiamentu. ‘Isoco is de enige groep op Curaçao die deze in Afrika gewortelde muziek maakt met de oorspronkelijke instrumenten zoals de benta.’

Het eerste optreden van Isoco was op 21 november 1982 in het *Sentro Deportivo Korsou*. ‘Dat optreden

was voor mij alles bepalend omdat Chi Domatilia, mandolinespeler bij *Tipiko Santa Rosa*, de dichter Francisco Tronco en Elis Juliana heel enthousiast waren over het optreden. Dat gaf mij de kracht en het vertrouwen om door te gaan.’

Nog geen jaar later kreeg de groep een uitnodiging om in New York te komen spelen. Samen met groepen uit onder meer Ghana, Congo en Botswana. ‘Dat was onvergetelijk’, herinnert Soleana zich. Sindsdien trad de groep bijna elk jaar wel ergens anders op. Van Trinidad tot Nederland, van Cuba tot Italië.

Bij die buitenlandse optredens kwam Isoco in aanraking met andere Afrikaanse instrumenten, zoals de *djembe*, een West-Afrikaanse trommel; de balafoon, een slaginstrument gemaakt van kalebassen dat doet denken aan een xylofoon; en een *sabar*, een Senegalese drum. ‘Die instrumenten hebben we geleidelijk toegevoegd, zodat je weer andere ritmes kunt spelen.’

Soleana heeft met diverse oude, en inmiddels overleden spelers van muzik di zumbi gesproken om er zo veel mogelijk over te weten te komen. Volgens hem heeft de muzik di zumbi niets met geesten te maken, maar alles met het spookachtige licht waarin deze muziek vroeger werd gespeeld. ‘Het is een vrolijk ritme waarop je zelfs kunt dansen.’

Isoco wil graag de jeugd bij deze authentieke muziek betrekken, maar realiseert zich dat de meeste jongeren het maar *chapo* (ouderwets) vinden. ‘Daarom maken we met dezelfde instrumenten ook muziek met een modern ritme. Het blijft muzik di zumbi, maar klinkt bijvoorbeeld als hiphop.’

Instrumenten

Geen tambú zonder de gelijknamige trommel, maar ook zonder kachu (koehoorn), wiri of chapi is veel eilandsmuziek ondenkbaar. Deze instrumenten namen de slaven mee uit Afrika. De marimbula vindt daar eveneens zijn oorsprong. Het maken van deze instrumenten is een kunst die lang niet iedereen meer beheerst. Maar wie goed zoekt, vindt ze nog: Curaçaoënaars die er een eer in stellen om niet alleen muziek te maken, maar om ook de benodigde instrumenten te maken. Met de hand.

Kachu – Marwin Ricardo

Marwin Ricardo uit Wacao is musicus en bespeelt diverse instrumenten zoals viool, trompet, gitaar, en kachu. ‘Als kind probeerde ik al mijn eerste kachu te maken, samen met een vriend. ‘Dat ging goed en ik maak ze nog steeds.’ Ricardo komt uit een echte kachu-familie. Zo was de oom van zijn moeder kachuspeler, net als Ricardo’s vader, al was de laatste volgens Ricardo niet zo goed. ‘Ik groeide dus op tussen de kachuspelers. Je hoort de tonen en dan pak je de kachu zelf een keer op om erop te blazen.’

De koehoorns, waarvan de kachu’s worden gemaakt, kwamen vroeger van het slachthuis op Parera. ‘Dat lukt nu niet meer. Daarom worden ze tegenwoordig ingevoerd uit Afrika.’ Oorspronkelijk komt de kachu daar ook vandaan, waar ze meestal werden gemaakt van de hoorns van antilopen.’ Nadat een hoorn te drogen is gelegd, wordt hij van binnen schoongemaakt met desinfectans en van

>>

Jazz Festival. In 1986 ontving hij de Podiumprijs, een aanmoedigingsprijs voor veelbelovend jazztalent, en na zijn conservatoriumopleiding gaf hij les aan het Rotterdams Conservatorium. Toch begint hij zich geleidelijk uit Nederland terug te trekken. 'De muzieksce­ne daar is erg veranderd, er zijn veel minder plekken waar je voor een redelijk bedrag kunt spelen en ook kom ik in een fase van mijn leven waarin ik het veel interessanter vind om weer op Curaçao te leven en werken.'

Op Curaçao richt hij zich nu onder meer op concerten met minder bekende, maar veelbelovende musici die hij zo in de schijnwerpers zet. 'Jazz is een moeilijk begrip, maar er zijn voldoende jazztalenten op het eiland. Ik probeer een paar keer per jaar zo'n concert te geven, een soort serie met telkens andere mensen. Ik kies musici uit van wie ik weet dat ze er helemaal voor gaan. Niet alleen jonge, minder bekende musici, ik vind het ook interessant om bekende en ervaren

artiesten zoals Dennis Aalse en Ronchi Matthew erbij te hebben.'

'Ondertussen heb ik vijf van dergelijke eigen concerten gedaan, twee in 2012 en drie in 2013. De vijfde was minder "jazz", maar meer in de trant van *exposure* voor iemand die ik heel bijzonder vind, maar die niet zo vaak concerten geeft: Harry Moen. Zo zijn er meer musici hier die niet als "jazz" gelabeld kunnen worden, maar die wel interessant zijn om iets mee te doen.'

Calmes buit ook de andere mogelijkheden van Curaçao uit. Zo kwam hij samen met Edsel Juliet op het idee om mee te doen aan het tumbafestival van 2013. Juliet zorgde voor het nummer, *Hinchá hinchá*, Calmes voor het arrangement. 'Ik vond dat wel grappig. Ik ben Antilliaan en ik ken de muziek. Maar een carnavalstumba is voor mij toch iets heel anders. Het was iets waar ik heel lang niet aan had meegedaan.'

Optreden bij het Octagon, Avila Hotel, augustus 2012

Voorstelling Tambú in La Tentashon
in samenwerking met het Volksoperahuis,
mei 2012

^ Corsen begeleidt Marzio Scholten in het Bimhuis Amsterdam, mei 2012

> Randal Corsen speelt in het Concertgebouw van Amsterdam tijdens de Robeco Zomerconcerten 2012

Olé Olé Jazz Club – Fito Roman (1960)

Noem een bekende jazzmusicus, lokaal of internationaal, en de kans is groot dat hij of zij heeft opgetreden in Jazzclub en Restaurant Olé Olé op Saliña. Dit is de plek bij uitstek voor grote namen op het gebied van jazz, maar ook van folkloristische muziek. In combinatie met de knusse ambiance is dit jazzcafé een ideale plek om tot diep in de nacht iets te eten of te drinken en intussen te genieten van mooie muziek.

Eigenaar Fito Roman kwam in 1989 uit Costa Rica naar Curaçao. Hij kende het eiland van enkele optredens met de band *Nectar*, waarin hij de drums bespeelde. 'Ik heb aan het conservatorium percussie gestudeerd en daarna vijftien jaar als professionele muzikant gewerkt.' De eerste jaren na aankomst op Curaçao werkte hij in een restaurant en een nachtclub. Tot hij in 1992 besloot Olé Olé op te richten.

'De focus van Olé Olé ligt op jazz, maar in een breed perspectief. Dus we hebben jazzavonden

met lokale en internationale artiesten, maar ook een Latin Night, een karaoke-avond en elke zondagavond hebben we de culturele muziek van Tipiko Pasa Bon.'

Met zijn club sluit Roman prima aan bij de doelstelling van Jazz Island Promotions Curaçao, afgekort als JIP-C en uit te spreken als Gypsy. Roman is medebestuurslid en Gypsy richt zich net als Olé Olé op een breed spectrum van de jazzmuziek, met de nadruk op lokale musici.

De eerste *gig* van gitarist Jean-Jacques Rojer na voltooiing van zijn conservatoriumopleiding was bijvoorbeeld in Olé Olé. Verder speelden gitarist Stanley Betrian, bassist Hershel Rosario, pianisten Ronchi Matthew en Wotty Wout zes jaar lang elke woensdagavond in Olé Olé. Daarnaast is de club regelmatig een podium voor internationale beroemdheden zoals Paquito D'Rivera, Gonzalo Rubalcaba, Luis Salinas en Horacio "El Negro" Hernandez.

Fito Roman in Olé Olé

